

LU Bibliotēkas speciālo kolekciju un dāvinājumu raksturojums

*Mārīte Saviča
LU Bibliotēkas direktores vietniece
LU 70.konference
Bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnes sekcija
2012.07.II*

Speciālo kolekciju skaidrojums

- **Speciālās kolekcijas** – dokumentu krājums, kuru vieno kāds **kopīgs temats**, iezīme, materiālu **kopuma radītājs** (īpašnieks, kolekcionārs), vai arī iegūts bibliotēkā balstoties uz kādiem citiem loģiskiem iemesliem, **kas parasti nav raksturīgi tai**. Termins bieži tiek attiecināts runājot par reto grāmatu un rokrakstu krājuma apzīmēšanu.
- *Special collections. In: International encyclopedia of information and library science. Ed. by John Feather and Paul Sturges. 2nd ed. London ; New York, NY : Routledge, 2003, p. 615. ISBN 0415259010.*

Speciālo kolekciju skaidrojums

- **Speciālās kolekcijas** ir definētas kā bibliotēkas materiāli, kas pamatojoties uz viņu fizisko formu, saturu vai priekšmetiskā aptvēruma dziļumu **atšķiras no vispārējā bibliotēkas krājuma**. Tās ir jā saglabā kā atsevišķas un identificējamās kolekcijas un var saturēt materiālus, kas nav atspoguļoti bibliotēkas katalogā. Retās grāmatas, parasti uzskata par īpašu bibliotēkas materiālu kategoriju, kas definēti pēc šādām pazīmēm:
- tirgū ir retums, vairs netiek izdotas, publicēts ierobežotā skaitā vai īpašs izdevums, ir pirmizdevums.
- *Special collections and rare books policy [online]. [Newcastle] : Northumbria University . Available from: <http://www.northumbria.ac.uk/sd/central/library/resources/bookstock/sc/scrbp/>*

Speciālo kolekciju skaidrojums

- **Speciālās kolekcijas (LIBER)** - Eiropā lielākā daļa akadēmisko un zinātnisko bibliotēku krāj retu un īpašu materiālu kolekcijas, kas var tikt dažādi definētas. Tās aptver plašu dokumentu formātu klāstu un citus plašsaziņas līdzekļus, to starp vēsturiskas un mūsdienu grāmatas, rokrakstus un arhīvus, mūziku un kartes, sīkiespieddarbus, fotogrāfijas un skaņu ierakstus, un digitālo arhīvu. Kolekcijām piemīt mākslinieciskā, vēsturiskā vai pētnieciskā nozīme, kas ir pārāka par to saturu un, kas attaisno senlietu kolekciju saglabāšanu, lai kādi arī senlietu aizstājēji būtu pieejami. Tās sniedz nozīmīgu liecību par materiālo, intelektuālo un kultūras mantojumu, un atspoguļo cilvēces dažādību.

- *Jefcoate, Graham. European research libraries and special collections. LIBER Quarterly [online] Vol.17, Issue 2, 2007. Available from: <http://liber.library.uu.nl/publish/articles/000198/article.pdf>*

Speciālo kolekciju skaidrojums

- **Speciālās kolekcijas ir īpašas, jo no pārējā bibliotēkas krājuma tās atšķiras ar kādiem īpašiem nopelniem/iezīmēm.** Šādu paziņojumu ir viegli izteikt, un teorētiski izklausās viegli un labi, bet praksē, pārvaldot šīs kolekcijas, pieņemt lēmumus ir grūti. Viena no pirmajām lietām – jānoskaidro, **kāpēc kolekcija tiek raksturota kā īpaša?**

- *Drew, Paul Redmond, Dewe, Michael D. Special collection management: the place of printed ephemera. Library Management [online]. Vol. 13, Issue 6, 1992 , p. 8–14. Available:*

<http://www.emeraldinsight.com/Insight/viewPDF.jsp?contentType=Article&FileName=html/Output/Published/EmeraldFullTextArticle/Pdf/0150130602.pdf>

Speciālās kolekcijas noteiktas pēc:

- Izmantotos informācijas avotos minēto speciālo kolekciju definīciju un skaidrojumu izpētes;
- Latvijas Universitātes kā intelektuālā īpašuma un kultūrvēsturiskā mantojuma glabātājas interesēm;
- Zinātniskās literatūras, Latvijas Valsts arhīva un Bibliotēkas nepublicēto materiālu informācijas analīzes par Bibliotēkas esošo un vēsturiski veidoto krājumu;
- Eiropas un Latvijas bibliotēku noteikto speciālo krājumu/kolekciju piemēru izvērtēšanas;
- **Definējot kolekcijas, kā galvenais kritērijs tika ņemtas vērā vispirms LU intereses, tad tika izvērtēts, vai kolekcija ir īpaša un oriģināla uz konkrētās bibliotēkas vispārējā krājuma fona.**

LU Bibliotēkas speciālās kolekcijas skaidrojums

- Speciālā kolekcija ir informācijas resursu krājums - **Bibliotēkas veidota vai no kolekcijas īpašnieka iegūta kolekcija**, kurai ir zinātniska un kultūrvēsturiska nozīmība LU, Latvijas kultūras, zinātnes un pasaules kultūras vēsturē.
- **Kolekcijas īpašnieks** – ievērojama persona, institūts, organizācija vai biedrība, ir vai bijis saistīts ar LU darbību vai nozīmīga personība Latvijas kultūrvēsturiskā kontekstā, savu kolekciju ir veidojis mērķtiecīgi ar konkrētu un skaidri definējamu saturu, formas, hronoloģisku u.c. pazīmi.

LU Bibliotēkas kolekcijas

LU Bibliotēkas speciālās kolekcijas un dāvinājumi

Pēdējās izmaiņas veiktas:
08.06.2011

Drukāt
Sašaurināt tekstu
Sadalīt tekstu kolonnās

Latvijas Universitātes Bibliotēka ir valsts nozīmes zinātniskā bibliotēka, Latvijas Universitātes intelektuālo vērtību, kā arī zinātnes un kultūras vēsturiskā mantojuma glabātāja un uzturētāja. LU Bibliotēkas krājums ir veidojies no Rīgas Politehnikuma, Rīgas Politehniskā institūta un Latvijas Augstskolas Bibliotēkas vēsturiski pārmantotiem krājumiem. Pateicoties šim mantojumam, vērtīgiem LU juridiskiem un privātpersonu dāvinājumiem, Bibliotēkas krājumā glabājas unikālas speciālās kolekcijas.

Šīs kolekcijas ir Bibliotēkas veidotas vai no kolekcijas īpašnieka iegūtas, kurām ir zinātniska un kultūrvēsturiska nozīmība LU, Latvijas kultūras, zinātnes un pasaules kultūras vēsturē.

Speciālās kolekcijas ir LU Bibliotēkas lielākā bagātība, jo kolekciju veidotāji ir bijušas nozīmīgas personības LU dzīvē, zinātnieki ar atzītu vārdu Eiropas zinātniskās domas kontekstā: profesors Embriks Strands, kurš savā bibliotēkā bija savācis unikālu kolekciju zooloģijā un entomoloģijā; LU rektors profesors Ernests Felsbergs un viņa veidotā LU Mākslas kabineta kolekcija; LU profesors valodnieks, etnogrāfs Pēteris Šmits, kurš 1938. gadā dāvinājis LU savu kolekciju, kura ir unikāla ar izdevumiem ķīniešu un austrumu valodās: mongoļu, mandžūru, japāņu utt. Tāpat arī LU Bibliotēkas veidotās LU izdevniecības izdevumu, kā arī Reto izdevumu un rokrakstu kolekcijas.

Speciālās kolekcijas

Privātkolekciju dāvinājumi

Vēsturiskie LU institūciju
krājumi

Privātkolekciju dāvinājumi

SPECIĀLĀS KOLEKCIJAS UN DĀVINĀJUMI

Sākums > Bibliotēka > Informācijas resursi > Speciālās kolekcijas un dāvinājumi >

SPECIĀLĀS KOLEKCIJAS

PRIVĀTKOLEKCIJU DĀVINĀJUMI

VĒSTURISKIE LU INSTITŪCIJU KRĀJUMI

Kerkoviusu dzimtas kolekcija

Visvalža Varneša Klīves kolekcija

Eižena Leimaņa kolekcija

Helmuta Vintera kolekcija

Elfrīdas Šmites kolekcija

Pētera Zālītes kolekcija

Samuela Knoha kolekcija

LU rektora, profesora Ernesta Felsberga un LU Mākslas kabineta kolekcija

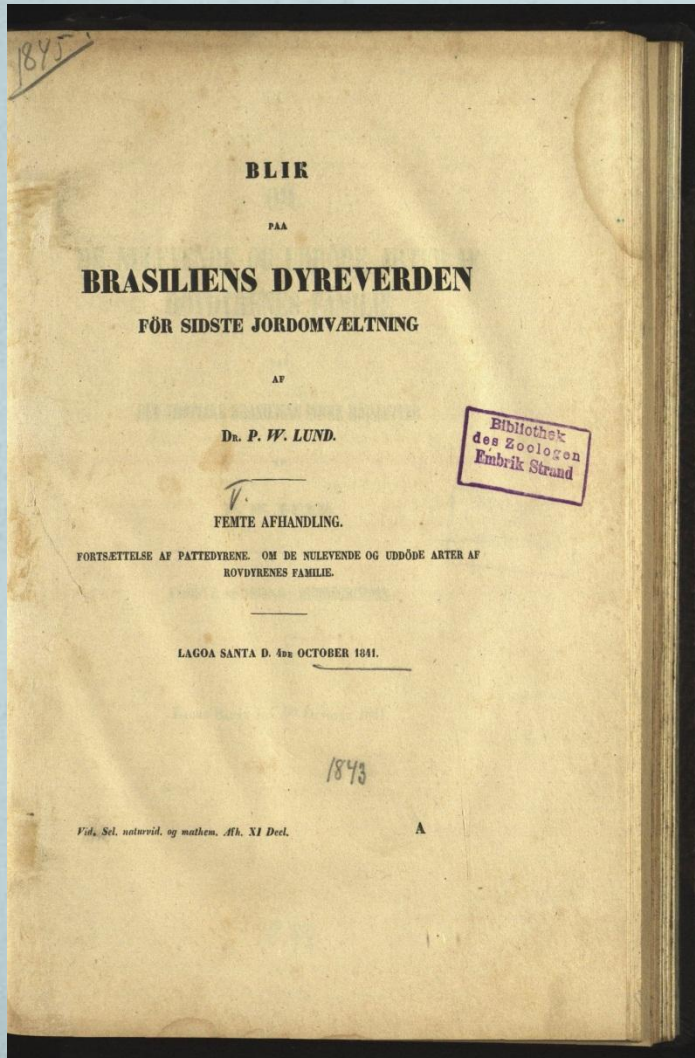
- E.Felsbergs (1866-1928) LU pirmais rektors, pirmais profesionālais mākslas zinātnieks. Saeimas deputāts (1922.-1925.), izglītības ministrs (1924.-1925).
- 1921./22.g. izveidoja LU Mākslas kabinetu, kurā bija bagāta priekšmetu kolekcija un bibliotēka.
- Kolekcijas apjoms ir vairāk kā 1000 grāmatu nosaukumu.
- **E. Felsberga un LU Mākslas kabineta grāmatu, attēlu un diapozitīvu kolekcija ir plašākā un vērtīgākā šāda veida kolekcija 20.gs. sākumā Latvijā.**

E.Felsbergam veltītā izstāde

Jūrmalas gatvē 74/76, 2012.g.23.01.

Profesora Stranda bibliotēka

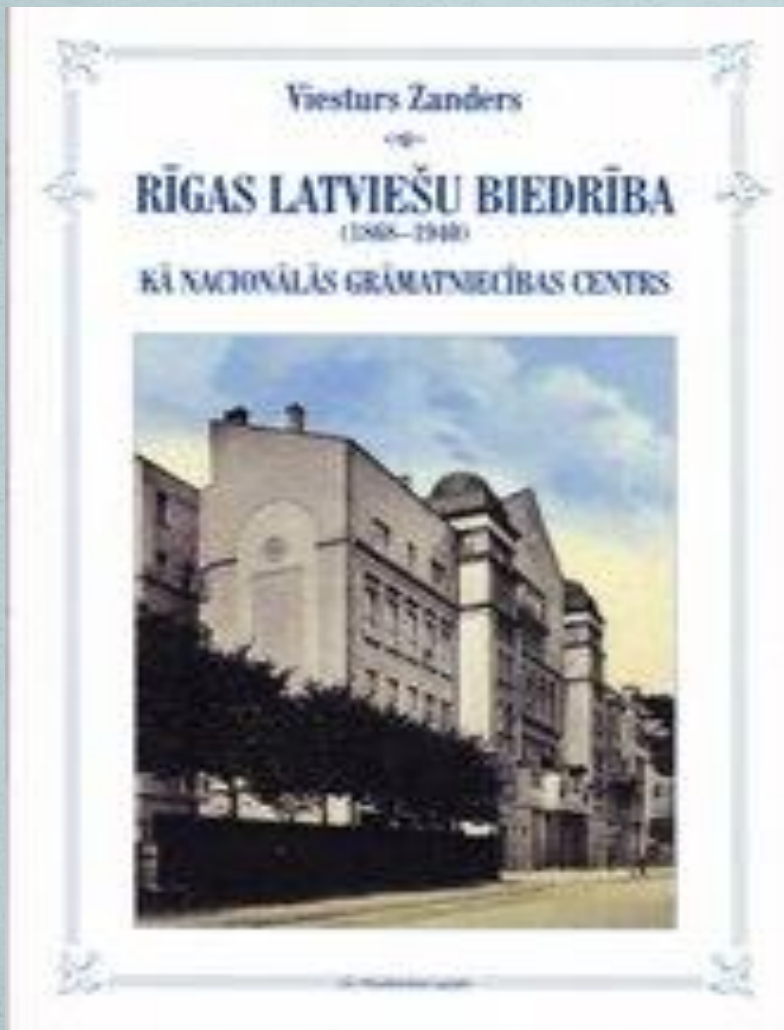
- Embriks Strands (1876-1947) savas dzīves laikā ir sakrājis plašu un bagātu bibliotēku par dabaszinātnēm, galvenokārt par zooloģiju.
- 1922.-1947.g. LU profesors.
- Strands lielu daļu līdzekļus veltīja zinātnei, pētniecībai, grāmatu iegādei, kā arī sarakstei ar citu valstu zoologiem, rezultātā iegūstot vērtīgus izdevumus savai bibliotēkai.
- Profesors bija izteicis vēlēšanos, lai viņa bibliotēka pārietu Latvijas Valsts Universitātes Bioloģijas fakultātes Sistemātiskās zooloģijas katedras īpašumā kā nedalīta vienība, saglabājot nosaukumu „Profesora Stranda bibliotēka”. Kolekcijas apjoms 9000 vienības. **Viņa bibliotēka ir unikāls krājums zooloģijā un entomoloģijā**, dažādās Eiropas valodās, īpaši vācu, angļu un franču.

LU profesora Pētera Šmita kolekcija

- Pēteris Šmits (1869 - 1938) - valodnieks, etnogrāfs, folklorists. P. Šmits studējis slāvu filoloģiju Maskavas universitātē (1891 - 1892), austrumu tautu valodas Pēterburgas universitātē (1892 - 1896), Pekinas universitātē (1896 - 1899).
- No 1899. gada P. Šmits ir ķīniešu valodas un literatūras v.i. Vladivostokas Tālo Austrumu institūtā, bet 1902. gadā kļuvis par šī institūta ārštata profesoru.
- 1920. gadā P. Šmits atgriezās Latvijā un strādājis Latvijas Universitātē (1920-1938.g.). 1938. g. dāvinājis LU ap 1400 grāmatu. P. Šmita kolekcijā - latviešu valodniecība, grāmatas **ķīniešu valodā (122 eks.)**, austrumu tautu valodās: **mongoļu, mandžūru (40 eks.)**, japāņu utt.

Latvijas Universitātes izdevniecības izdevumu kolekcija

- Kolekcijā vienkopus glabājas LU izdevniecības (izdevniecības nosaukums vairākkārtīgi mainīts, šobrīd „LU Akadēmiskais apgāds”) izdotie izdevumi sākot no 1921.gada līdz pat mūsdienām. LU izdevumu kolekcijā ietilpst: LU Zinātniskie raksti, mācībspēku lekciju konspekti, mācību līdzekļi, rakstu krājumi, konferenču materiāli, programmas, periodiskie izdevumi, kartogrāfiski izdevumi, bibliogrāfiskie rādītāji u.c. publicētie materiāli.
- Kolekcijā pavisam ir vairāk kā 4600 izdevumu un tā ir uzskatāma kā **unikāla Latvijas Universitātes zinātniskās un pedagoģiskās darbības laikmeta liecība vairāku gadu desmitu garumā.**

Reto izdevumu un rokrakstu kolekcija

- Seniespiedumi līdz 1801. gadam,
- Seniespiedumi izdoti Latvijā svešvalodās līdz 1830. gadam,
- Seniespiedumi latviešu valodā līdz 1855. gadam,
- Iespieddarbi, kuru kvalitātes īpašības atbilst retumu statusam: antikvārā vērtība, mākslinieciska vērtība un iesējums, formāts, autogrāfi un ex libri grāmatās utt.
- M.Goppera „Zelta Ābeles” izdevumi,
- Gravīras,
- Pergamenti,
- Manuskripti,
- Kartes (atbilstoši LUB Retumu materiālu atlases instrukcijai),
- Attēlu izdevumi (fotogrāfijas),
- Izdevumi par LU vēsturi.

Reto izdevumu un rokrakstu speciālā kolekcija

SPECIĀLĀS KOLEKCIJAS

Sākums > Bibliotēka > Informācijas resursi > Speciālās kolekcijas un dāvinājumi > Speciālās kolekcijas >

RETO IZDEVUMU UN ROKRAKSTU KOLEKCIJA

LU REKTORA, PROFESORA ERNESTA FELSBERGA UN LU MĀKSLAS KABINETA KOLEKCIJA

LATVIJAS UNIVERSITĀTES IZDEVNIECĪBAS IZDEVUMU KOLEKCIJA

Seniespiedumi, izdoti Latvijā
svešvalodās līdz 1830. gadam

Antīkās literatūras darbi LU
Bibliotēkas Reto izdevumu un
rokrakstu kolekcija

Orģinalgravīru "Description de
l'Egypte" kolekcija

Pergamenti

Attēlizdevumu kolekcija

Kolekciju publicitātes pasākumi, 2011.g. nogalē

Vēsturiskie dāvinājumi, kuri vēl nav atspoguļoti kopkatalogā

Privātperosnu dāvinājumi

- Jānis Čakste
- Jēkabs Lautenbahs
- Jēkabs Vēlme
- Edgars Lejnieks
- Francis Balodis
- Nikolajs Malta

Vēsturiskie krājumi

- Astronomijas institūts- tiks pabeigts 1.martā;
- Klasiskās filoloģijas krājums;
- Matemātikas semināra bibliotēka;
- Fizikas semināra bibliotēka;
- Baltikas krājums.

Pergamentu raksturojums

Izcelsmes vieta		Manuskripta datējums	
Austrija	3	14.gs	4
Vācija	2	14./15.gs.	1
Spānija	1	15.gs.	7
Itālija	1	16.gs.	1
Dienvideiropa	2	16./17.gs.	1
Nenosakāma vieta	8	17.gs.	3

Pergamentu raksturojums

- **Formāts:**

- oktāvas (mazāks par 20 cm);
- folio (lapas augstums lielāks kā 40 cm).

- **Valodas:**

- latīņu, vācu, spāņu.

- **Rakstība:**

- gotiskajā grāmatu rakstā;
- rotundā;
- gotiskajā kancelejas kursīvā;
- hūmānistiskajā kursīvā.

- **Saturs:** liturģiska satura 9, laicīga satura 8.

ab ipsis quidem impijs fiat quos ut uerime demo-
stratum est boni querentes prauis error auertit.
Ne dum ordo de summi boni ordine proficiscens
alio quocumque deflectat exordio. Que uero iniquis
potest ulla iniquorum esse confusio quia ut bonis tunc
aduersa, tunc prospera malis etiam tunc optata tunc adio-
sa contingant. Num igitur ea mentis integritate
homines degunt, ut quos plures impios uel censerint
eosque quocumque uti extiment esse necesse sit. Atqui
in hoc hominum iudicia depugnant. Et quos alij
premio alij supplicio dignos arbitrantur. Sed
concedamus ut aliquis possit bonos malosque dis-
cernere. Num igitur potest intueri illam intem-
perantiam uelud in corporibus dici solet animorum.
Non enim dissimile est miraculum nescienti cur sa-
nis corporibus his quidem dulcia illis uero amara
conueniant cur egrorum etiam quidam lenibus fometis quod
uero acerbis adiuuatur. Ad hoc medicis sanitati
ipsius atque egritudinis modum temperamenti que di-
gnoscat minime miratur. Quid uero aliud immor-
talis incertis esse quam probitas quid egritudo quam
uita. Quis autem alius uel fuator bonorum uel malorum
de pulsor quam rector ac medicator mentium deus.
Qui cum exalta prudentie specula respicit quod unicuique
que conueniat agnoscat atque conuenire nouit ac modo-
dat. hic iam fit illud fatalis ordinis insigne mira-
culum cum asciente gentur que stupeant ignorantes. Na

Ms. A

(3 Blatt)

et ueniat. **R**espice me mis
me: da operam tuam puero tuo
et saluum fac filium anelle tue

Fac mecum signum bonum: ut
uideat quod oderit me et confunde
tur: quoniam tu domine adiuuisti me
et consolatus es me. **an.** **B**enedixi
sti domine terram tuam. **a.** sudameta eius. **ps**

Benedixit et in motibus sancti
diligit dominus portas syon
super omnia tabernacula iacob. **Gl**
sacrosancta sit de te: ciuitas dei

Quadrage
Spinale
Kyrie. et
Sancty vide
folio supra
J29

uenturi se oib Ante met

ies dicit dies illa soluet saeculum in fauilla te ste
Quant tremore est futurus quid iudex est ventur, cunct

Dauid cum Sibila
stricte discurus

uba mirum spaz get sonum per sepulchra regio
Nors stupebit et nature cum resur get crea tu

refacio quondam. Compl'

Omnia tua nos deus a
delectationibus terrenis
repediant: et celestibus
nos sy nutriant alimētis
Pto. Ite multa est dī *Dōmij*

Amulā tuā q̄s Coll'
Aduc continua pie
tate custodi. ut que in sola
spe gratie celestis imitatur.
tua semp protectione mu
niant p̄to *Suffra. de brā v̄ ut'*

Res: Induite ad colo
vos sicut electi dei
sancti et dilecti viscera mi
sericordie: benignitatem.
humilitate. modestā. paci
entia. subportantes invicē.
et donantes vobismetip
s. si quis adversus ali
quē habet querelā. sicut
et dñs donavit vobis.

grati estote. Verbu xpi ha
bitet i vobis habundante
in omni sapientia docentes
et comonentes vobismetiplos
i psalmis. et ymnis et can
tibus spiritualibus. i gratia
cantantes i cordibus vel
tris deo. Omne q̄d cūq̄ fa
ctis i verbo a' in opere:
oia i nomine dñi nr̄i ihu xpi
facite. gratias agentes
deo et patri p̄ ihu xpm do
minu v̄ostre *Sim. Mathēi*
S: Nullo temp: Respondes
ihus dicit. Confitebor ti
bi pater dñe celi et terre:
quia abscondisti haec a sa
pientibus et prudentibus
et revelasti ea puulis. Ita
p̄ qm sic fuit placitū au
te te. Oia michi tradita
sūt a p̄re meo. Et nemo

Gravīru raksturojums

e française”

**„Ēģiptes apraksts vai piezīmju kolekcija, kura
veidota Ēģiptē Francijas armijas ekspedīcijas laikā”.**

Napoleona Ēģiptes ekspedīcijas laikā no 1798. - 1801. gadam.

1. izdevums no 1809. - 1822. gadam 20 sējumos.

2. izdevums no 1820. - 1829. gadam. Charles Lois Fleury
Panckoucke, ietilpa 26 teksta sējumi un 11 gravīru sējumi.

VUE DE L'ESPLANADE OU GRANDE PLACE DU PORT NEUF, ET DE L'ENCEINTE DES ARABES, SECONDE PARTIE.

ALEXANDRIE.

VUE DE L'ESPLANADE OU GRANDE PLACE DU PORT NEUF, ET DE L'ENCEINTE DES ARABES, SECONDE PARTIE.

A black day for heritage: burning the
Egyptian Scientific Institute

Saturday, 17 December 2011 21:49

Minister: Egypt still has 3 copies of Napoleon's
'Description de l'Egypte' ,19.12.2011. 13:06

Paldies par uzmanību!
